

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr. 8 ANUL XXI.

Sabiu, in 28 Ianuarie (9 Febr.) 1873.

Telegrafulu este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Sabiu la expeditura foiei pe afară la c. r. poște cu bani gaț prin scrisori francate, adresate către expeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7 fl. v. a. iar pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

tru celelalte părți ale Transilvaniei pentru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. iera pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și țeri streine pe anu 12 1/2 anu 6 fl. Inscrerale se platescu pentru întâia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Diet'a Ungariei.

Siedint'a din 25 Ianuarie a casei deputatilor o deschide presedintele la 10 ore. Pre fotoliile ministeriali erau: Szlavay, Tisza, Pauler, Szende și Trefort. Dupa rezolvirea formalilor și alor'a neînsemnate, se trece la ordinea zilei și se ia la dezbateri raportulu comisiunei petitiunarie despre petitiunile continute in a 10-a seria. In acest'a seria se află și petitiunea alegatorilor dela Hatiegu că cas'a sa provóce pe deputatulu E. Macelariu a-si ascerne la presidiu protocolulu de alegere; comisiunea petitiunarie propune că cas'a sa intrebe mai înainte de tóte pe ministrulu de interne ca facutu-s'au alegere de deputat in Hatiegu, ceea ce cas'a și primi.

Dupa aceste urmēja la ordine continuarea dezbaterii bugetului. Mai întâiu ia conte M. Lonyay cuvântulu. Elu nu s'aru fi anonsiatu la cuvântu deca ante-vorbitorii și cu deosebire deputatulu Ghyozyn'aru fi facutu alusioni la activitatea vorbitorului că ministru de finantie. Elu a avutu totu-deun'a in vedere interesele statului. Esposele lui finantiali au rectificatu rezultatulu finale anvalu și realitatea aru fi intrecutu socotelile sele, deca legislativ'a nu aru fi votatu totu-deun'a mai multu decatu a fostu preliminaru in proiectulu regimului. Nu voiesce a-si atribui siesi prea multe merite și recunóscce ca și favorulu temporiloru au contribuitu multu, inse cu tóte aceste e o fapta constatata ca finantiea țierei au remasu de elu, cându s'a dusu la Viena, in o stare infloritóre. Erori s'au comis, elu acest'a o recunóscce și ia partea sea asupra-si, inse unu omu nu póte nici cându predominá situatiunea: legislativ'a intréga a pecatuitu cu elu dimpreuna. Elu primescce raportulu că basa pentru dezbateria speciala, și reserva inse de a propune unele momente de detaliu la des-bateria speciale, cu ce siedint'a acest'a se incheia.

Siedint'a din 27 Ianuarie o deschide presedintele la 10 ore. Pre fotoliile ministeriali erau: Szlavay, Tisza, Pauler, Szende, Trefort, Wenkheim, Zichy, și Kerkapoly. — Dupa rezolvirea formalilor obiicnute se facu mai multe interpelatiuni de interesu particulariu și apoi deputatulu Alb. Apponyi presinta casei alu XI conspectu alu petitiuniloru pertractate de comitetulu respectivu. Conspectulu se va imprime. Trecedu-se la ordinea zilei se continua dezbateria bugetului.

In siedint'a de astadi ia cuvântulu la acestu obiectu numai ministrulu de finantie Kerkapoly, din a cărui vorbire, primita de drépt'a cu aplause viue, scótemu urmátorele: Ce se tiene de viitoriu nu numai ca e de lipsa o reforma de contributiune, ci o reforma radicale a economiei poporului. Tinerimea trebuie sa invete și sa nisuiésca a-si însusi inventiunile (avantagiile) tempului nou. Drumurile trebuiescu construite, fluviele regulate; trebuiescu cladite canale și industri'a și comerciulu dezvoltate și promovate și ascurate prin incopciarea drumurilor de feru cu Români'a și Serbi'a. Ministrulu schitiéza dupa aceea fazele antepinderiloru de actiuni și dupa aceea trece la program'a singuratecelor ministrii; cu ce siedint'a se incheia.

Zernesci 20 Ianuarie 1873.

Domnule Redactoru! In articolulu incepatoriu, publicatu in nr. 4 alu pretiutului nostru jurnalulu „Telegrafulu Romanu“ din anul corinte, sub titlu „Dum Romae deliberant Sagantum perit“ ai binevoitu a areta! ca dupa scriere dela țiera „ómenii nostrii dia comitate si-aru vinde pamenturile ereditate dela strabuni, pre pretiuri bagatele, espropriându-se astu-feliu ei pre sine“ și in fine ai apertatu la barbatii nostri mai inteligenti dela țiera, și pintre poporu, pentru că de o parte „sa caute a

impedecá acestu reu“ iera de alta parte pentru că „sa mediteze și sa arete, pre calea publicitatiei modurile potrivite pentru total'a vindecare a reului acestuia sociale.“ —

Si pâna cându alti barbati mai esperti decatu mine voru esi in publicu cu observările loru, eu in interesulu acelei părți a poporului nostru, care prin imprumutările la straini — ajunse a se espropia pre sine — me vedu indemnatu a-mi areta și parerea mea, despre acele medilóce care aru poté contribui la delaturarea reului.

Poporulu țieranu in genere, fără deosebire de nationalitate, va sa dica, atatu romanulu, câtu și magiarulu, și sasulu, in simplicitatea lui inca din vechime, s'a indatinatu a se multiami cu pucinu, acum ca poporulu a mai inaintatu in cultura, s'au inmultitu și pretensiunile séu cerintiele lui, iera in urm'a acestor'a și ingrigirea de o mai buna provisiune.

La poporulu nostru românu, de-si mai pucino pretensiv, inca s'au inmultitu cerintiele, decum erau odinioara, fără ca sa i se fi inmultitu in aceea-si proportiune și medilócele de cástigu, și asiá, mai vertosu in casuri și la eventualități neprevédute, că de esemplu, la casu de morbu, de mórte, și alte nenorociri in familie, séu in casuri de nerodirea pamentului, — in lips'a altor'ajutóre, pentru acopieria trebuintiloru sele, — silitu este a contractá imprumute unde le póte aflá, tocmai și la evreii, cari stocoru dela 80—100 procente, supunendu-se tuturoru conditiuniloru impuse de creditoru — in totu casulu roinatóre.

Pusetiunea acest'a a țieranului nostru a devenitu mai critica și prin aceea, ca mai preste totu, pre unde locuiesce poporulu nostru, a lipsitu cártile funduari, și in urm'a acestor'a creditulu țieranului iera pre de alta parte, ca prin introducerea codicelui civilu austriacu, s'a gasitu zalogirea pamenturiloru pre anumitu terminu, de unulu séu mai multi ani, atatu de usnata in vechime, — prin care intr'atatu se ajutat poporulu țieranu, încátu ori la ce lipsa, elu nu vindea, ci numai zalogea pamentulu seu pre o suma óre-care de bani, pâna cându lu poté scóte din zalogire elu séu ereditii lui, — astadi zalogirea acest'a nu mai este recunoscuta de lege, și țieranulu in casu de lipsa este silitu a-si vinde pamenturile tocmai și semánate, și adese ori aprópe de secerisiu.

Din acestea se invederédia, ca țieranulu in unele casuri estraordinare, este silitu a se folosi de bani straini, iera, deca vomu luá, ca elu voindu a-si duce economi'a sea mai rationalu, aru trebui sa venda din productele și vitele sele, numai atunci, cându acestea suntu mai bine cautate și nu in tóta vremea, cându are elu trebuintia de bani, spre a plati dările, séu alte datorii corinte, — atunci trebuie sa admitemu ca țieranulu inca și afara de casuri estraordinare, — pâna sa-si póta formá elu unu capitalasiu alu seu, — are trebuintia de bani straini.

Pre cându țieranulu românu, in asemenea impregiurári, este silitu a se arunca in bratiile strainiloru cari fără mila și crotiare — i impun cele mai oneróse sarcini, pre atunci țieranulu magiaru și sasu, in lipsele sele, afla ajutórele necesare séu la capitalisti de ai sei, séu la cassele sele comunali, și bisericesci, séu la cassele sele de pastrare, séu la ori-care alte institute de banca, creditu, economii, etc. preste totu cu procente moderate și cu conditiuni favorabile.

Inlesnirea acest'a de capitale, a radicalu mai alesu pre țieranulu sasu la starea lui cea buna, pentru ca elu in lipsele sele, nu numai n'a fostu nevoitu a imprumutá capitale, cu procente nesupportavere că țieranulu nostru, nu numai n'a fostu nevoitu a-si vende pamentulu cu pretiu, fără pretiu, că ai nostrii, dara nu e silitu nici din productele nici din vitele sela a vinde decatu numai atunci cându le vine pretiulu loru — bá si mai multu in-

lesnirea acest'a de capitale a desceptatu pre cei mai multi țierani sasi la specule și comerciul și altele. —

Deca aru fi fostu și țieranulu nostru asiá de norocosu, sa póta aflá cu atát'a inlesnire capitale, de si nostri cu câtu aru fi elu astadi mai inaintatu? câtu țierani cari au dispusu numai de ce-va capitale, — cu tóta simplicitatea loru, — nu a inaintatu prin specule portate cu diligentia loru? de-si póte portá bani straini cu 20—30 procente pre anu, și câtu de ai nostri aru deveni speculanti buni, deca aru dispune de capitale?

De aceea, — precumu ori cine voiesce scopulu, trebuie sa voiasca mai întâiu midilócele, — astu-feliu și cine voiesce și doresce mántuirea proprietatiei țieranului nostru, de vendiare la straini, și cine-voiesce astfeliu, — nu numai a impedecá esproprierea țieraniloru, dara inca și a promová buna starea lui, — și acest'a toti o voimu și o dorimu, — dupa modest'a mea parere nu ne remane decatu sa conclucramu din tóte poterile pentru a intemeiá fonduri și capitale spre a veni cu acestea in ajutoriulu țieraniloru nostri lipsiti.

Uniculu, singorulu, și celu mai siguru midiloco pentru a ajunge la capitale și fonduri, aru-fi midiloculu de asociatiune. In impregiurările de faia, că si in acelea ale nóstre, numai desceptarea spiritului de asociatiune in poporulu nostru, ne va poté ajutat, numai asociându-ne in tóte afacerile nóstre cele momentóse, vomu deveni tari si fara de ajutoriulu altor'a. — Ce progrese nu-aru poté face unu poporu asiá de numerosu că alu nostru prin asociatiune?

In tempurile mai din urma in tóte popórele s'au desceptatu spiritulu de asociatiune, care lea și ridicatu acolo unde suntu, de aceea cându avem ne-numerate esemple, dinaintea ochiloru nostru, aru trebui și noi sa punemu mai multu și dóra celu mai mare pretiu pre asociatiuni, căci numai cu poteri unite voru ajunge mai degrabá acolo unde dorimu și nisumu.

Sciu comune că Bellénu, Voi'ta, de-langa Fagarasiu, care prin asociatiune au cumperatu mii de jugere de padure dela fostulu proprietariu de pamentu. Cunoscú țerasi comune că Sámbe'ta-inferióra, și Bescenbacu, unde satenii asociati intre sine tienu in arenda cu bunu succesu bunurile erariali de mii de jugere, ceea ce fara asociatiune nu aru fi potutu face.

Sciu comune sasesci, in care inca d'in vechime existu mai multe feliiuri de asociatiuni, cari au ajutatú fórté pre poporulu sasu, care ne-aru poté servi și noue de indemnú și esemplu.

Acelea comune au acea intr'unire cându unu saténu are a-si face casa noua, merge totu satulu de-i ajut'a pâna ce o ispravesce, au alt'a intr'unire cându se prapadesce la vre unu saténu un'a vita de jugu, contrebue tóta vecinatatea, de-i cumpera alt'a in locu și altele de acestea prin care țieranii sesí se ajuta reciproc unii pre altii; macaru ca comunele sasesci mai tóte au casse comunale și bisericesci cu isvóra bogate de venitu, din care — dupa ce se acopere spesele comunali și bisericesci, — restulu ce prisosesc, se da țieraniloru imprumutu, spre intempinarea trebuintiloru loru.

Deca noi — si pâna la alta renduiéla — adeca: pâna cându vomu potea infintiá mai multe asociatiuni comunali séu tienutali — amu starú cá macaru cassele nóstre comunali și bisericesci sa devina din ce in ce in stare mai buna materiala, sa li sa deschida dupa impregiurári câte unu isvoru nou de venitu, — venitul sa se ingrigésca cu acoratetia, prin comitetele comunali și parochiali, cari in acestu casu suntu cá si consiliile de administratiune dela cutare asociatiune, deca cátra acestea s'aru mai infintiá — unde se póte — și fonduri scolari și parochiali, tóte acestea prin asociatiunea și

concurința tuturor crescîndu-le unei parohii, și numai prin acestea, țieranii noștri aru fi multu ajutați, pentru ca după acoperirea șeselor comunali s'au bisericesci și școlari, banii prisositori din acele fonduri s'aru dá loru împrumutu, spre întemplinarea necesariloru.

Ori-cine p'ote fi convinsu, cu câta buna-voinția aru contribui țieranii noștri, la asemenea fonduri cându aru vedea ca banii din ele, în mare parte se întoreu totu în folosulu loru.

Aici sa mi se ierte a aduce de exemplu numai parohia Vladeni, din districtulu Fagarasiului, carea de-si seraca că și poporeni ei, în cursu de 14 ani, cându n'avea decâtu 30 fl. în lad'a bisericeii, prin stăruința cătoru-va frontasi, prin concursulu întregii comune bisericesci, — și-au înmultitu capitalulu bisericeii sele până aprupe la 7000 fl. v. a. mai vertosu și din acelu îndemnu, ca poporului carele traiesce mai multu cu carausi'a, și cu specula, sa aba unu fondu din care sa se împrumute la vreme de trebuința, — care capitalu aflându-se întregu cu procente moderate în mânilu poporului, nu numai l'a desceptatu pre acest'a la specula și comerciu, dara a și contribuitu la înaintarea lui. A-si p'ote aduce și mai multe asemenea exemple.

Noi avem fonduri frumoșe la Archiepiscopi'a noastră, dintre cari, cele mai multe s'au întemeiatu la stăruința pre demnul nostru capu bisericescu, prin asociatiunea s'au concursulu tuturor crescîndu loru noștri, i'eta dare altu exemplu despre acea câtu potu ajutá asociatiunile.

Dupa modest'a mea parere, togm'a și din aceste fonduri, s'aru p'ote dá ore-care împrumute țieraniloru, s'au și comunelor noastre, macaru și cu procentu de 8% s'au 10% în locu de a se pune la cass'a de pastrare cu 5—6% și în fine pre lângă t'ote acestea avem institutul nostru nationalu de creditu și economii „Albin'a” a cărui chiamare principale este a veni într'ajutorulu poporului nostru țieranu cu medilóce banali pentru portarea și desvoltarea economiei sele etc. înființându spre acestu scopu și print'ienuturire reuniuni de creditu etc. t'ote acestea, totu at'eta înlesniri pentru țieranulu nostru.

În modulu acest'a adeca: prin poteri asociate — țieranulu nostru nu numai aru scapá de pericolulu espropriarei — celu amenința — dara inca elu cu incetulu si-aru mai mari proprietátile sele, — în modulu acest'a s'aru desceptá în elu degrabu sentiulu de asociatiune și aplecarea cátra specula, comerciu, industria și altele, și atunci țieranulu român, și prin elu natiunea romána, aru deveni aceea —

ce aru trebui sa fia celu mai vechiu, și mai numerosu poporu și natiune din patria.

I. M e t i a n u
Ppu.

Din marginea Câmpiei în Ianuaru 1873.

Fericiți cei nepasatori de binele comunu, și multiamiti cu ajungerea scopuriloru loru legate de interese personali, căci a loru este imperati'a pamenténa.

Nu multa spargere de capu se cere pentru cá unu barbatu din intelegința romána sa-si căscige convingere deplina, ca corpulu nationalu, — natiunea romána — este plinu de rane, cari s'au afundatu până la osu! Are acésta natiune și barbati în inteliģenti'a esita din sepulu ei însufletiti de binele comunu, cu mila cátra confratiiu loru rustici, și carii — cá unu medicu conscientiosu, și necrutatoriu de ostenéla pentru vindecarea pacientulu cu 'si puse increderea în elu — în bun'a voinția 'si încorda t'ote poterile și întrebuintiéza t'ote medilócele pentru a vindecá ranele; dara dorere! acésta natiune multu cercata are din nefericire unu numeru nu neînsemnatu de individi inteliģenti în statulu clericalu, cátu și celu laicu și nepasatoriu; lenesi și interesati numai pentru persón'a propria. Nu se ingrigescu pentru binele comunu, nu se ingrigescu pentru promovarea causeror nationali, nu 'si batu ei capulu sa invetie, sa descepte, și sa lumineze poporulu! acésta au fostu și este lasatu prada jidaniloru, este devenitu calicu, din nepasarea acelor'a mai multu, cari au în prim'a linia chiamarea sa-i verse lumina, și sa-lu apere de caderea în abisul! Dara sa mergemu mai departe și sa spunemu, ca nu putieni si-au continuatu și au absolvatu studiulu cu stipendiu românesci și cu colecte, și totu-si după ce au devenitu de sine statatori, în locu de a fi multiamitori, de a lucrá cá patrioti buni pentru binele comunu, în locu de a veni poporulu într'ajutoriu se îngâmfara și în îngâmfarea loru se slobozira la lacomia și în pof'ta de a-si face stări și a se imbogati în 3—4 ani, începuru a dubi poporulu! O pati acésta cá celu ce vedindu sierpele inghetiatu de frigu, facendu-i-se mila de elu lu radica și-lu puse în senu, care inse după ce se încaldí, lu muscă! —

Nu vorbescu frase, nu esageredi, vorbescu din esperintia și din convingere propria, ca afurisit'a lacomia de care suntu infocati multi barbati din cleru, afurisit'a lacomia și inclinatiunea în coruptiune a multor din inteliģenti'a laica, și nepasarea mai generale a preotimii noastre au causatu caderea poporului românulu la starea de proletariatu de astadi.

Sa aruncámu o ochire la districtulu Nasudului,

catu și o mia de alte pasiuni omenesci. Dara acestea se vede ca nu voru încetá asiá curendu d. M., și până atunci progresulu va totu patimí. Este acésta spre binele nostru? Lasu sa judece cei nepreocupati.

„Ce libertate, ce autonomia, ce independința au perdutu dara unitii, cându s'au unitu?” intréba mai departe, după ce afirmá mai susu, ca românii nici mai înainte de unire nu aru fi avutu nici un'a din acestea.

Recunosc și eu, ca românii în tempulu uniunii, și preste totu sub principii reformati, nu au avutu o deplina libertate, autonomia și independința a bisericeii loru, dara totuși le avura pre t'ote trei, numai de totu restrinse, detrunchiate; căci, precum amu mai disu, pre lângă t'ote asupririle calviniloru ei, românii, și aveau provinci'a loru metropolitana, cu metropolitulu în frunte, și aveau sínódele loru, bisericesci nationale, i'eta după unire le perdura pre t'ote, suprimendu-se v. metropola de totu, i'eta bisericea unita subordinandu-se formalmente Archiepiscopulu papistu din Strigoniu. Apoi românulu dice: „e reu cu reu, dara mai reu fára de reu.” Si autoriulu v. metropolii n'a voit'u sa arate alt'a, decâtu ca românii prin uniune au perdutu și ce au avutu, și ca nedesbinându-se, mai lesne le-aru fi fostu de o suta de ori a-si sstiené și a-si reintregi aceea ce au avutu.

Mai încolo, dice d. M.: „La p. 136. se disputa onirei chiaru și meritulu de a fi ajutatulu cultur'a româniloru. Si ore cu ce felu de argumente? Eata-le! „Totu respectulu cátra parintii literaturii române S. Klain, Sincai și P. Maioru; dara sa nu uitámu, ca aceste suntu meritele loru proprie și nu ale uniunii, — sa nu uitámu, ca totu pre tempulu acelu românii ortodocsi inca dederu barbati mari,

unde functionarii suntu toti din senulu natiunii române, ca jidani suntu mai numerosi și cá în comitate și se imbogatescu vedindu omulu cu ochii de pre spatelu româniloru țierani! Totu asiá sta lucrulu în districtulu Fagarasiului, despre a cărui'a populatiune scrisese mai în anii trecuti domnu Brust — unu magiaru — ca este devenitu la sépa de lemn, ca locuitori románi înainte cu 10—12 ani cu stări bune suntu acum servitori în vinarsarielu jidaniloru etc., pentru ce inse unii barbati din inteliģenti'a noastră se rusinara și indignati 'lu luara în foile publice la 3 parale, în locu de a cautá remediulu pentru vindecarea reulu.

Sa cautámu acam în muntii apuseni, unde inca nu s'au înmultitu jidani cá în Câmpeni se dede înainte de ast'a cu câti-va ani pentru prim'a óra cárcimaritul unu jidanu sub judele procesuale românulu, asemenea în comun'a Lapsi'a pentru 1-a óra în anu din urma trecutu unu jidanu i'eta sub altu jude procesualu — szolgabiró — românulu.

Mi se va objectá ca jidani inca suntu supusi ai statulu, stau sub legile vigente și suntu îndreptati a luá la licitatiu cárcimaritul în arenda deca dau mai multu cá crestini. Prea bine, dara aceea inca este sciutu, ca unu jidanu în unu satulu locuitu de románi, — a căruru parinti sufletesci nu 'si invetia poporeni a se feri de cursele jidaniloru. Cf., ut exempla docent, precum suntu multe exemple — se duc multi chiaru și sántiele loru la jidani în cársima — i seracescu în 4—5 ani, apoi muntii acéi'a au o situatiune de totu nefavorabile, bucate nu se facu, i'eta jidani le scotu si ultimulu cruce-riu din curéua, cátu în câti-va ani suntu incospaci de a mai plati contributiune prin ce se pagubescu chiaru statulu.

Mai încolo au datu acei munti feciori robusti în armata, dara cátu voru începe a bea beaturile spirituoșe și urcate, falsificate cu totu felulu de specie stracacióse stomachului și seraciti mai rabdându și fóme, armat'a din acei munti, nu va mai capetá bratie sanetóse și tari, ei nisce feciori calbeziosi, și apoi scimn și aceea ca jidani la unu pericolu nu voru apérá tíer'a cându i'eta statulu va pagubi.

Si prin urmare dnii judi procesuali, protopopi și preoti rom. trebuiá sa indemne satenii crestini cá ei saia cárcimaritul comunale în arenda, sa midilócesca deprinderea loru în calculu (i'eta reulu și din nepasarea de a instrú adultii) și deca totu-si se poteau pagubi arendatorii románi comun'a le potea iertá o parte din arenda, și în modulu ast'a jidani s'aru constringe a-si agonisi și ei pánea de t'ote dilele dopa munc'a mânilor cá crestini în modu onestu și nu cu insielacioni, — dara eu credu, ca astadi sa voiéscu unu jidanu a se asiedá în óre-care comuna rom. cá cárcimariu numai parocholu localu

FOISIÓRA.

Contr'a-critica.

la

Critic'a dlui I. M. Moldovanu.

(Vechi'a Metropolia de N. Pope'a)

(Urmare.)

Sa ne folosimu de unu exemplu. De aru fi fostu și fratii noștri de preste Carpati desbinati în mai multe confessiuni, cum suntu noi cesti de dincóci, — de nu aru fi fostu ei o tíera, o natiune, o biserică: óre succesu-le-aru fi loru asiá lesne întrunirea celoru dóue principate — realizarea României?

Mai încolo, afirma d. M.: „ca deca românii de confessiune diversa s'au persecutatu, maltratatu și sferticatu și ei între sine, cum dice autoriulu v. metr. la p. 130. acésta nu au provenitu de acolo, ca românii s'au desfacutu în dóue confessiuni, ci mai vertosu din nepricepere s'au egoismulu pártiloru.”

Acéa dara stá, și după d. M., ca românii desbinati se persecutara, maltratara și sferticara și ei între sine, prin ce reulu deveni inca și mai sentitoriu. Dara aceea inca trebuie sa stea, ca, neesistându uniunea, românii nu s'aru fi persecutatu, maltratatu și sferticatu și ei între sine, — ca prin urmare reulu acésta nu aru fi venit de locu asupr'a loru, deca nu s'aru fi facutu unirea.

Deci, cine a produsu și reulu acésta, deca nu uniunea?

Si eu dice: „ca astadi desbinarea confessiunale aru puté sa nu mai impedece intru nimicu progresulu” — deca n'aru fi egoismulu celu spur-

dice v. metr. și amintesco pre G. Lazaru. „Mai apoi intréba: „ortodocsi cu cátu stau mai înderetu în cultura, decâtu partea, ce se uni?” Si apoi adauge, ca aci autoriulu v. metropolii se afla în mare aberatiune, pre t'ote linielu.

I'eta eu dice, ca d. M. și aici se abatú forte multu dela fidelitate de critica ce si-o atribue; s'au folosindu-me de chiaru spressionile d-lui dice: ca a. M. aici inca se atlu nu de trei ori, cum imputa densulu într'unu locu autorelui v. metr., ci mai multu decâtu de trei ori câte trei, și îndata disparura totu atátea, nu cuvinte dara diceri întregi, argumente din vechi'a metrop. la loculu citatu. Si cu deosebire nu amintesco d-lui chiaru nicairi, despre o impregiorare factioa, evidente, și prospeta, la care inca se provóca autoriulu v. metrop. spre întarirea asertiuniloru sele: la starea de fatia a bisericeii ortodocse rom. din Ardélu, Banatu și Ungari'a.

D. M. vorbindu relativu la citatele acum es-puse, despre statulu de cultura la románi înainte de uniune, și după acésta, afirma, ca la uniti a fostu mai multa cultura, și ca cultur'a acésta s'a midilóci prin uniune; căci „episcopi uniti trami-teau teneri cu talente eminente la Tirnavi'a, Vien'a, Rom'a, Leopolea și pre airi, de unde se reintorceau cu mintea cultivata, cu anim'a plina de sentiaminte nationali și cu zelu inflacaratu pentru radicaarea româniloru.”

E adeveratu, ca înainte de uniune, și în tempulu acéstei'a, erá mai putiena cultura preste totu la románi, și acésta totu asiá a fostu și după uniune lungu tempu, până camu cátra capetulu vécului alu XVIII. Dara și aceea inca e adeveratu, ca nu numai la románi, ci și la alte popóre din patria, de-si cele favorite de sórte, inca erá mai putiena cultura pre acele tempuri, și acésta din

sa-i puna 100 fl. in mâni apoi elu 'si îndupleca poporeni că sa-lu imbogătescă, avem despre această esemplu si scimu ca pre ap'a Berului in comitatulo Hunidórei unu parochu românú tiene arenda cărcimaritului comunalu dimpreuna cu unu jidanu, dara despre ast'a alta-data, mai pre largu.

Mai este inca unu reu care slabescé poterea materiala a comunelor românesci cari posedu paduri proprii. Acestu reu este inclinatiunea vendiarei păduriloru atâtu comunale câtu si cele ale eclesieloru — proprietate bisericescă. — Sciu mai multe vendiári de paduri din marginea Câmpiei cari nu s'aru potea justificá, dara me marginescu numai la vendiarea unei atari vendiári cercata.

O comuna bisericescă romanescă in apropierea M. Osiorheului dea-drépt'a Muresului posedu o padurice fórté frumósa cu câte va sute de arbori — stejeri — in etatea loru de jumetate prin urmare inca in crescere, pentru a cărei'a vendiare consistorintu, la relationea protopopulu respectivu, a parochului localu si a unui séu doi parochieni mai bogati, carii póte calculau la ce-va folóse personali din vendiarea acést'a, deduse concessiunea de vendiare, fiindu ca se scrisese ca arborii suntu be-tráni, si se usca in totu anulu câte 10 si mai multi etc. Venindu acestu casu la cunoscenti'a mea cá scriitorulu acestoru síre, cercaiu paduricea si gâsiau numai doi arbori la versu uscati, si sâtenii indignati asup'ra corifeiloru si esoperatoriloru concessiunei pentru vendiarea acelei padurice constatóre din câte-va sute de arbori. Poporeni adusera inainte : ca eclesi'a are 2 case mai ruinate, ca curtea bisericiei este desgradita, ca inaintea bisericiei preste siantulu ulitiei podulu este stricatu si ca deca se va vinde padurea acést'a de lemne de lucru in otarulu comunei, ei voru trebú sa mérga cu carele o di intréga pâna dinsusu de Sz. Regenu la locul de unde se mai potu cumperá lemne de lucru, o di intréga inderetu, fiindu ca in apropiere nu suntu paduri cu lemne de lucru, cele 2 case etc. trebuie facute, ca in lad'a bisericiei au mai fostu bani depusi cari s'aru fi facutu mere pere, asiá se póte intemplá si cu pretiulu vend árei aceste peduri si in urma nu voru avea nici bani nici padure. Arborii erau dejá toti numerisati si érá sa se vendia paduricea intréga jdanului din M. Osiorheiu Barucha.

Eu relationaiu la Consistoriulu respectivu acuratu despre starea padurei de sub intrebare, 'lu rogaiu sa si detraga licentia data. Padurea nu se vendú si se si impededá vendiarea ei.

In anulu 1872 taia biseric'a câte-va fire din acea padure pentru stelpi la palangulu curtiei bisericesci, si pentru facerea podului de preste siantiu inaintea usiei bisericiei cari s'au si facutu, si eata

causa, căci se dice, ca lumea progresédia, se perfectionédie. Apoi aceea, ca nedesbinandu-se românii prin uniune, remanendu ei toti unu corpu nationale, cum au fostu, nu si-aru fi potutu eloptá aceeași cultura, póte intr'unu gradu si mai mare vedu ca dlu M. nu néga.

E adevératu, ca din partea episcopiloru uniti, a unor'a, se tramiteau teneri pre la Rom'a, Tirnavi'a etc., dara nu e adevératu, ca acesti'a se intorceau toti acasa cu vre-o cultura mare din locurile acelea, care cultura apoi sa o fia impartasitu natiunei, sa o fia intrebuintiatu spre scopuri binefacátorie comune nationale, afara de pré putieni. Se intorceau da, cei mai multi dintre barbatii acei'a disii luminati, mai multu cu o spoitura de cultura, cu an'm'a plina mai multu de sentimente iesuitice, decâtu nationale, pre care apoi le practis'au acasa in intrég'a loru estensiune, spre daun'a natiunei. Certele destine, ce avura locu in Blasiu, ne atestédia destulu de chiaru cultur'a cea mare a barbatiloru a celor'a.

Se póte dice, ca tota cultur'a unitiloru se marginea numai pre lângá scótele din Blasiu, iéra in afara nu érá nici cu unu dramu mai multu decâtu la cei ortodocsi. Ba din contra, cum marturisesce si P. Maioru, cei ortodocsi totu-déun'a au statu mai bine cu scótele poporali, decâtu cei uniti. Si stau si astadi.

Dara, deca la uniti a fostu cultura mai mare, midilocita prin uniune; deca unitii se aflara in impregiurári mai favorítorie, decâtu cei ortodocsi, apoi sa intrebámu : ce influentia binefacátorie au exerciatu ei asup'ra româniloru preste totu ? Au nu toc'm'a uniunea érá o punte cátra catolicismu, si prin acést'a cátra magiarismu ? Au nu toc'm'a pártile locuite de uniti in numeru mai mare si mai com-

cátu fu de bine, căci de se vinde padurea in 1871 trebuiau cumperate lemnele cu bani scumpi, si aduse prin bietii poporeni de slujba de departe. Respectivulu domnu protopopu s'au sáperatu tare pre mine, pentru ca i-amu trasu póte cu péna preste calcululu de „Geschäft“.

Dupa cele insirate pâna aici, deca ne îndreptámu atentionea la vendiarea paduriloru districtului Naseudu de pre unu teritoriu fórté intinsu (200,000 jugere) unui consortiu strainu, pre 80 de ani pentru pretiulu 7—9 milióne fl., bagatelu, comparatu cu o imensa cantitate de lemne, si vremu sa tragemu si trebuie sa tragemu consecintie din cele premise in acést'a corespondentia suntemu constrinsi a presupure : ca corifeii districtului cá efectuatorii acelei vendiári séu celu putienu unii dintre ei trebuie sa fia fostu castigati de acelu consortiu cu óresi-cari midilóce spre a înduplecá reprezentatiile comunelor pentru acést'a vendiare.

Mai detaiatu in caus'a acést'a importanta au vorbitu unu corespondinte in „Federatione“ nr. 3. 1873. in articolulu seu intitulatu „Vendiarea peduriloru districtului Naseudu“, care articulu, inteligenti'a clericale si laica, mai cu séma din acelu districtu, nu aru trebú sa-lu tréca cu vederea. Eu din parte-mi me marginescu a dice numai atát'a, ca vendiarea acést'a nu trebuie luata cu atát'a usiurintia, trebuie cautatu si mai departe, d. e. ca s'au taiatu parte párti de peduri, parte paduri intregi nu numai mai la tíera dealungulu linielorú cáriloru ferate dara s'au taiatu si la muntii cuantitati imense de lemne pentru calea ferata. Si sa mai spunemu un'a : statulu lasa de se taie in muntii apuseni lemne de lucru in pedurile erariali de 3 ani incóce mereu, si se folosescu la taierea acestoru peduri numai straini — nemli din Baden — preste 3 sute insi, dara apoi alti taiatori din locuitorii acelorú muntii. Asemenea se taie in muntii erariali deasup'ra Sebesiului, si póte sa se mai taie si in alte párti, si prin urmare pedurile cu lemne de lucru mai cu séma, s'au inputenatu fórté tare si se totu mai inputienéza. Dara apoi póte causá acea vendiare la unu consortiu strainu si alte calamitati, la cari districtualii nu s'au gânditu, si nu cu 7—9 milióne ci sa se dee pretiulu acést'a incincita si nu voru trece 2 decenii si voru ploá blastemurile poporatiunei acelu districtu asup'ra corifeiloru acelei vendiári, deci dara congregatiunea tienenda a districtului sa nu ratifice acést'a vendiare. Possessorii actuali ai acelorú muntii aru putea introduce insisi o manipulative pentru transportarea si vendiarea lemneloru, deca si mai cu incetulu, si nu trebuie sa si dea insisi testimoniu de paupertete ca nu suntu capaci a rentá acele paduri.

X.

pactu, se desnacionalisara mai multu ? Enu sa aruncámu o privire la pártile Ungariei de resaritu média-nópte, la ale Transilvaniei de apusu m. nópte, si cu deosebire la secuime ? Enu sa privimu partea nobila, partea culta a româniloru uniti, sa vedemu, au nu toc'm'a acesti'a 'si parasira prin confessiune si nationalitatea in numeru mai consideraveru ? Au nu pâna la 1848. in curtea episcopéscă din Blasiu se vorbiá mai totu unguresce ? Erá cu ce-va mai inainte de anulu acum amintitu, cându unu canonicu din Blasiu (Ddiu sa-lu ierte !) dicea despre „Organulu luminárei alu dlui Cipariu care pre atunci estise : „Miljen csunyán hangzik ez a csunye“ ! — in romanescé : ce uritu suna „ciunea“ ast'a ! *) vei fi sciindu d-ta, dle M., destulu de bine.

Destulu de reu, deca unitii au fostu mai culti si s'au aflatu in impregiurári mai favorítorie, si totusi in locu sa fi promovatu — periclitara inca si mai multu interesulu nationale.

Apoi eu amu mai disu in v. metr., ca cultur'a e productulu mai multoru factori, si cându voimu a ne dá judecat'a asup'ra culturei vre-unui poporu, trebuie sa lámú toti factorii culturei lui in consideratiune. Facendu acést'a óre mai dice-va d. M. ca la uniti s'a aflatu mai multa cultura ? noi vedemu, ca clas'a comerciantiloru chiaru si astadi o formédia in tóte pártile locuite de románi, mai numai cei ortodocsi. Noi vedemu ca cei ortodocsi, chiaru si astadi, dau contingentulu celu mai mare de socii cultivate, pentru junii uniti din partea inteligente. Unu june unitu inteligente, deca vrea sa-si ia o socia mai cultivata, la cei ortodocsi o cauta, precum esperienti'a ne arata.

Amu mai disu in fine, ca activitatea, luptele *) A se intelege terminarea in „tune“, ce cam pre atunci se introdusesé in limb'a romána.

Comitetu francesu pentru tramitere gratuita de cărți francese la slavi si románi.

In Parisu s'a constituitu unu comitetu carele si a propusu propagarea literaturii franceze prin tramiterea gratuit'a de cărți franceze la románi si slavi. Eat'a documentulu in privint'a acést'a după cumu lu aflámu in „Cor. Slave.“

„Resbelulu desastroosu prin care amu trecutú, a desceptatu sampathiele cele nutrea pentru Franci'a populatiuni pâna aci putienu cunoscute. Slavii din Austri'a cari lupta de seculi contr'a veciniloru lorú nemti, românii pre cari-i unesco cu noi comunitatea limbii si a originei ni au datu in tempulu de proba semne de alipire, pentru cari semne noi nu putem sa ne arátamu destulu de recunoscatori.

Noi nu le putem multiamí mai bine decâtu procurându-le mijlócele de a se inițiá in limb'a si literatur'a nóstr'a. Ei iubescu Franci'a din instinctu, dar'a li e cu anevoia de a o cunósce bine ; ei suntu separati prin Germani'a ; lorú li se impune o cultura absolutu germána ; cărțile franceze suntu rare la ei si cu pretiuri fórté urcate.

Sa punemu Franci'a in legatura cu amicii atátu de putienu apretiatu pâna aci. Mijloculu celu mai bunu este de a le procurá gratuitu cărțile franceze ce le lipsescu.

Ne propunemu de a tramite din tempu in tempu profesoriloru, societátiloru scientificé si literarie, reuniuniloru de studenti in Prag'a, Posen, Lemberg, Pest'a, Sabiu, Agram, Laibach etc. . . . opuri de gramatici, istoria, literatura, de scientie etc. . .

Intre barbatii de studie si ómeni bine educati nu este nimene, carele sa nu descopere in bibliotec'a sea óre care volumine in duplo, ori devenite inutile. Distribuite cu intielepciune in tierile unde suntu necunoscute voru face mari servitii, fia intru propagarea ideiloru nóstre, fia spre a face sa cunósca mai bine Franci'a.

Acést'a este oper'a patriotica intru carea sa convenimu toti cei ce voimu a mantiené si a immultí influint'a morale a Franciei in strainatate. Vomú fi norocosi de a primi indata darurile, fia in cărți, fia in bani pentru cumperatulu cărtiloru.

Computámu la bun'a voitia a societátiloru scientificé a dd. autori si editori. Asociându-ne la oper'a nóstra vomú deschide cărári nóue literaturii nóstre nationale.

Fia-care donatoriu va puté face cunoscutu elu insosi destinatiunea ce o asemna tramitieri se. Fia-care opu va purtá numele donatorului si dorint'a Sea.

A se adresá la DD.

G a i d o z , profesorú la scól'a de scientie politice 32 rue Madame, Paris.

si triumfulu celoru trei barbati, Clainu, Sincai si Maioru, cadu intr'o epoca, cându trecutulu celu barbaru se aflá dejá in agonía, facendu locu reinvierei popóreloru. Ce a reflectatu d. M. si la acestu punctu ? Nimic'a chiaru.

Asiu poté aduce inca multe inainte dara le retacu si le-amu retacutu si in v. metr., căci credu ca nici aici nu le e loculu.

Si óre cum stámu astadi in privint'a culturei ?

Eu, nevoindu a me lasá mai afundu nici in directiunea acést'a, m'amu provocatu in v. metrop. numai la o singura impregiurare evidente, la starea presenta a bisericiei románe ortodocse din Ardélu, Banatu si Ungari'a, si amu aretatú, ca acést'a biserică, de-si persecutata de toti, pâna si de fratii nostri de unu sânge, de-si in vertejulu celu mare alu suferintieloru si pre lângá mii de pedeci, isbutí totusi de sine si prin sine numai, a-si restaurá metropoli'a cea vechia, a tiené sinóde si congrese nationale bisericesci, si a se constitui pre bazele cele mai solide in spiritulu celu mai liberalé si mai constitutionale, pre cându alte bisericii, si in specie cea unita, de-si favorita de sórte, si astadi suntu lipsite de atari institutiuni salutarie. Dice-va d. M. ca nu este asiá ? Nu credu, căci nu a reflectatu nimic'a nici la acestu punctu.

E bine, apoi acestea tóte óre fára cultura sa se fi efeptuitu ?

Dara inca sa fi remasu românii nedesbinati, toti unu corpu cum au fostu, unde nu aru fi potutu ajunge pâna astadi ?

Vedi acestea, si anumitu reula celu mai mare dintre tóte prin uniune, prin sfasierea corpului nostru nationale, le-a combatutu autorele v. metropolii,

(Va urmá.)

H o v e l a que directeur dela Revue de linguistique 2 rue Plechier (Paris).

L e g e r docteur des lettres, 30 quai d'Orleans Paris.

Emile Picot vice-consul, place d'Eylau, Paris.

Cum vedeti ide'a comitetului este esentialmente practica. Ea nu va intardiá de a fi bine primita la populatiunile slave si române.

Inse membrii comitetului nu voru cunósce exactu numerulu societátiloru si lipsele fia-cárei din ele. Este de lipsa dara cá acum sa-si faca ele cunósce dorintiele lorú adresându-se in scrisu la un'a din persónele, a cároru nume si adrese suntú indicate mai susu.

Puterile comitetului se intielege ca suntú moderate; elu nu va puté respunde la tóte rugárele ce i se voru adresá; inse le va notá pro tóte, 'si va dá tóta silinti'a de a le satisfacé ce-va mai tárdiu.

Se intielege ca comitetulu nu póte luá asupra'si sarcin'a portului; preste totu tramiterile se voru face cá espeditiuni de marfuri (Frachtgut) si pretiulu portului 'lu voru solvi destinaterii.

Incátu va fi cu potintia natur'a cártiloru tramise se va acomodá lipseloru particulariloru donatari; cártile scientificé d. e. voru fi rezervate pentru studenti, opurile teologice pentru seminarie etc.

Credú ca trebuie sa descoperu ca pentru epistole adresate din Austri'a in Franci'a portulu face 25 xr. Comitetulu va refúsá epistolele nefrancate de ajunsu.

Diurnalele slavice si române suntú rogáte de a reproduce comunicatiunea acést'a.

Terminându potú anunciá ca unu numeru anumitu de opuri este dejá adunatu si ca espeditiunea prima se va face in dilele aceste.

Provocare.

Spre formarea si constituirea des-partiamentului cercuale a asociatiunei transilvane pentru literatur'a romána si cultur'a poporului romána, in tienutulu Devei, Uniaderei, Dobrei, si Iliei-murasiane, in urm'a insarcinárii mie spre acestu scopu date de inteleginti'a romána din Dev'a, amu-onóre a provocá, pre toti membrii asociatiunei, intréga inteliginti'a romána, si pre toti aceli'a, cari dorescu a sprigini promovarea asociatiunei din amentitele tienuturi, a se infacisiá pre 24 Februaru st. nainte de amédi, la una adunare in Dev'a, localitatea casinei române.

Dev'a in 28/16 Ianuarie 1873.

Dr. Lazaru P e t e u.

† **Necrologu.** Ioanu Hatiegu invetiatoriu poporulu romána in Belintiu, a reposatu in 18/30 Ianuaru a. c.

Este o dícere vechia: „Quem dii odere pedagogum fecere“ (pre cine au uigisitu diei 'lu facura pedagogu). Inaintea nóstra avemu viéti'a intréga a unui barbatu din poporu, carele a fostu destinatu a conduce tinerimea cea frageda cátra lumin'a cunóscentiei restu-tempu de 42 de ani. Este adevératu ca dupa starea invetiatorimeí nóstre de pâna acum, ea are sa intempine mari si diverse greutáti asiá incátu credemu ca multi invetiatori se voru aflá adese-ori in pusetiunea de a eschiamá cuvintele citate mai susu.

Esemple multe inse suntú iéra-si intre cari cu preferintia trebuie sa punemu in loculu dintáiu si pre reposatulu, cându invetiatorii, cari 'si pricepu si coprindu misiunea lorú, afla in fractulu osteneleloru lorú o despagubire nepretuita, asiá incátu tóte greutátile si necesurile disparu si in chiamarea lorú nu privescu o pedépsa dupa cum se dice in citatulu de mai susu, dara se privescu unu ce onorificu de a fi potutu sa-si sacrificé esistinti'a pamentésca pentru crescerea generatiuniloru mai tenere.

Déca reprivimu asupr'a vietiei pline de activitate a reposatului, vomu aflá, ca de-si cá tata de familia si cá invetiatoriu, va fi avutu multe necesuri si superári, de siguru bucuri'a de a fi folositu omeimei si in specia natiunei si bisericeí se, si cá tata si cá invetiatoriu, a potutu sa o aiba si a potutu sa o ea cu sine in eternitate.

Pentru ca densulu nascutu din parinti seraci, in comun'a Belintiu acomodatú de parinti sei la lipsele domestice, numai din indemnulu celu mare

alu seu propriu cástiga pre parinti cá sa-lu lase sa cercetedie scól'a din satu. Ací se deosebi-se prin mintea sea cea chiara si sanetósá si prin cántare, carea din urma i deschise calea la postulu de cantoru la biserica rom. greca din Pest'a. Ací a ajunsu prin portarea sea cea solida curendu in grati'a renumitei familie Gr a b o v s c h i, carea si mai nainte si adeca indata la sosirea sea in Pest'a i-a arestatu mai multe bine-faceri.

Societatea studentiloru románi de pre atunci (Gozsdo, Murgu, Florianu, Bojinc'a, Dr. Vasiciu, Serbu, si alti) l'a desceptatu si a aprinsu zelulu de a se pregati si densulu pentru o cariera mai productiva de cum erá cea a cantoriei se. Si la realisarea dorintiei celei nóve i-a venitu famili'a Graboschi intr'ajutoriu inlesnindu-i petrecerea la preparandi'a Aradana.

Dupa terminarea studiiloru la acestu institutu, profesorii 'lu recomandá cá pre unulu dintre cei dintáiu cresciniloru nostri din Lipov'a, cari tocma atunci erau in lipsa de unu invetiatoriu (1830). Ací au lucratu cu multu zelú, au impopulatu scól'a prin portarea sea atragátore si prin daruirile ce le facea copiiloru, pentru cá sa-i cástige pentru scóla. Miscárele din anii 1848/9 l'a stramutatú pre densulu din Lipov'a in loculu nascerei se Belintiu unde a fostu 24 de ani invetiatoriu.

Resultatulu activitáteis se cá tata si cá invetiatoriu 'lu potemu cunósce mai bine din impregiurarea, ca fiulu seu celu mai mare este advocatu, iéra celu mai micu este preotu; din elevii sei a esito unu numeru frumosu de preoti, invetiatori, Dr. de drepturi, ampioiati si advocati, negutiatori, industriasi si economi boni.

Precum se silea in totu modulu a sterpi totu ce impedece luminarea mintiei si nobilarea animei, asiá se straduiá cá sa deprinda pre elevii sei in curatenie, in cultivarea de gradini si, ceea ce inca merita a se aminti, in cultivarea vermiloru de matasa.

Pentru faptele se, urmate din o rávna sánta a avutu recunoscintia nu numai dela acei ce s'au folositu de bine-facerile lui, dara si din partea regimului, cáci 'lu decorá cu crucea de argintu pentru merite.

Primesce deci iubite cetitoriu aceste de mai susu cá o mica recunoscintia din partea unui'a, carele a avutu norocirea de a fi elevulu reposatului.

Iéra reposatului, a cáruí biografie o va descrie spre pastrare posteritáteis o mána mai destera cá a mea, i dícu unu doiosu: Lupta bona ai luptatu, credinti'a ai paditu si datori'a ti-ai implinitu, fia-ti dara amintirea eterna si tierán'a usióra!

G. S.
fostu elevu.

Varietáti.

* * Dupá almanachulu imperiulu i Rusiei.) care aparú de curendu, Rusi'a din Europ'a cuprinde, impreuna cu Poloni'a si cu Filand'a, 93, 826 mile patrato cu 71 milióne 207, 724 locuitori, adeca 758, 9 pre fie care milu patrato. Rusi'a din Asi'a, 281, 978 mile patrato, cu 10,537, 513 locuitori s'au 37, 4 ómeni de fia-care mila patrato, adeca in totalu de 375,805 mile patrato, 81, 745, 307 locuitori din cari 217,5 de fia-care milu patrato. Dupá culte, suntú in Rusi'a din Europ'a 53, 169,019 Rusi ortodocsi, 926,631 rusi disidinti (Rascólnici,) 229,260 greci uniti, 37,136 armeni gregoriani, 7,209,464 catolici, 2,565,354 protestanti, 2,612,019 israeliti, 2,359,372 mahometani, si 255, 975 pagáni. Pe lângá acést'a, marele principatu alu Filandei numera incá 1,843,253 locuitori mai toti luterani. In Asi'a. suntú 4,936,917 rusi ortodocsi, 166,985 rusi disidinti (Rascólnici,) 560, 684 armeni-gregoriani, 54, 106 catolici, 16,337 protestanti, 34,857 israeliti, 3,267,650 mahometani si 295,734 idolatri. Datele despre teritoriile Marei Negre, ale Lyr-dragei si Turgaiscului incá lipsecu. Cátu despre positiuni, suntú in Rusi'a, afsra de Filand'a, 622,808 nobili ereditari, 357,857,858 nobili diversi si impiegati, 673,839 preoti cu familie=loru, 7,170,610 burgezi, 61,621,184 tierani, prinde cari samoiezi guvernamentulu Archanghel, Kirkisieí hordei Interióre si calmoncii guvernamentulu Astrachanu, 4,746,663 militari cu familie=loru, 152,229 straini si 852,881 persóne de celelalte categorii.

Numerulu esilatiiloru in Siberi'a guvernamen-

tulu Yeniseisk. Transbaikre, Irkutsk si Tobolsk, e de 151,589.

Edictu.

Mari'a Nichi Ionutiú de religiunea gr. resarit. din Felmeru, carea de mai multu tempu a parasitu pre legiutulu ei sociu Moise Cálti'a, se citédia prin acést'a, a se infacisiá inaintea subsemnatului foru matrimonialu, cáci din contra, dupa decurgerea terminului de unu anu si o dí, se va aduce sentintia asupr'a actiunei sociului seu si in absentia ei. — Cohalmu, 13 Ianuaru 1873.

Forulu matrimonialu gr. resaritenu alu Cohalmului:

Nicolau D. M i r c e a
Adm. prot.

(3—3)

Citatiune edictale.

An'a Tom'a din Cohalmu, carea de mai multi ani tragenándu procesulu incaminatu pre cale ordinaria asupr'a barbatului ei Pavelu M. Danciu gr. cat. totu din Cohalmu, si acum de cinci ani pribegindu in lumea larga — conformu testimoniului antistei comunale, — nesciundu-se ubicatiunea ei, se citédia cá in terminu de 1 anu si o dí sa stea inaintea acestui foru matrimoniale, cáci la din contra procesulu matrimonialu, acum de nou urditu asupr'a-i, in poterea SS. canóne, se va decide si in absentia ei Cohalmu, 2 Ianuaru 1873.

monialu gr. resaritenu alu Cohalmului:

Nicolau D. M i r c e a
Adm. prot.

(2—3)

Publicatiune.

Din partea subscrisei episcopii, se face cunoscutu, ca padurea de Bradu si Molitvu dopa muntele Boiu séu Diham din Prahov'a proprietatea S. bisericeí gr. or. din Resnovu, — se da in taere prin licitatiune crescenda, — care se va tienea la 30 Ianuaru 1873 st. v. la 11 óre dimineti'a, in scól'a gr. or. din Resnovu.

Conditionile de licitatiune se potú vedea si pâna atunci in tóte dilele — la subscris'a episcopii. Episcopii bisericeí gr. or. din Resnovu, in 7 Ianuaru 1873.

(3—3)

Edictu.

Mari'a Andreiu Munténu din Ariusdi soci'a legitima alu Andreiu Axente din Elópatok, ambii de relegea gr. or., carea de 3 ani au parasitu patri'a si pre sociulu seu fára a se scí loculu affárei se, se provóca prin acést'a cá in terminu de unu anu de díle dela datulu de mai josu, sa se presentedie inaintea forului matrimonialu subscrisu, pentru ca la din contra, procesulu matrimonialu intentatu de susunimutul seu barbatu se va otári si in absentia sea.

Forulu matrimonialu gr. or. alu traotului Heghigului.

Ioanu M o g ' a
Adm. prot.

(2—3)

Insciintiare.

Deschidiendu-se in 1 Martiu a. c. in institutulu reg. de mositu din Sabiiu cursulu de instructiune pentru mósie, candidatele de mositu de nationalitatea romána si nemtiésca suntú provocate a se insinuá pâna la terminulu indicatu la subscrisulu spre a fi primite in cursu.

Sabiiu 1 Februaru 1873.

Dr. Lukacs Mikulicz
Profesoru ord. de mositu.

(2—3)

Anunciu.

Subscrisulu aduce la cunóscentia onor. publicu cumca si-au schimbatu cuartirulu seu din strad'a Cisnadiéi in strad'a Macelariloru (Fleischer-gasse), nr. 17. la „Hotel de Romani'a“ inapoi in curte, odai'a nr. 2.

Si totu deodata se recomanda cu totu felulu de lucru de specia sea, atátu barbatescu cátu si femeescu, cu pretiuri cátu se potú mai moderate.

Ioanu Lupu,
maiestru pantofariu in Sabiiu.

(3—3)